

Minderheidsrapport 6a van commissie 4 inzake de impasse

1. Inleiding

5 Er is in de CGK een dynamiek ontstaan die de synode – en daarmee dus de kerken - zelf heeft opgeroepen.

De respectievelijke synodes hebben sinds 1947 terecht steeds weer de nadruk gelegd op het zoeken van samenwerking op lokaal niveau: de kerken wilden daarmee tot uitdrukking brengen dat ze zich deel wisten van Gods wereldwijde kerk. In de loop der jaren ging het langzamerhand wat samenwerking betreft m.n. om samenwerking met de GKv en de NGK. 10 Maar inmiddels is er sinds ruim 10 jaar ook een groeiende samenwerking met de HHK op lokaal vlak. De daardoor ontstane samenwerkingsgemeenten maken een eigen ontwikkeling door die niet noodzakelijker wijs parallel loopt aan de ontwikkeling die de CGK landelijk meemaakt. Wel is die ontwikkeling van de samenwerkingsgemeenten sterk gekoppeld gebleven aan die van de CGK. Landelijk blijft de samenwerking echter 15 behoorlijk achter bij de ontwikkelingen op lokaal gebied. Het rapport van deputaten is daar ook duidelijk over.

Daarnaast hebben de respectievelijke synodes zich ook ingezet voor het tot stand komen van zendingsgemeenten waar veel medelanders een kerkelijk onderdak hebben die de ontwikkelingen in de CGK niet kennen of zelfs makkelijk kunnen begrijpen. De meeste 20 van deze medelanders komen uit een andere dan de Nederlandse cultuur.

Tegelijk is er op landelijk niveau de ontwikkeling die zou hebben kunnen leiden tot een federatief kerkverband met bijv. de NGK en mogelijk ook met de GKv tot stilstand gekomen. Een deel van de CGK heeft die ontwikkeling vanaf het begin steeds niet zien zitten en om de onderlinge vrede te bewaren is na veel gesprekken op synodaal niveau 25 besloten deze ontwikkeling naar een federatief kerkverband te stoppen. Het heeft echter nooit geleid tot het ontmoedigen van lokale samenwerking. Integendeel, die is steeds weer gestimuleerd ...

Al met al hebben deze drie factoren ertoe geleid dat er in de CGK een ontwikkeling op gang is gekomen waaruit samenwerkingsgemeenten en samenwerkende gemeenten zijn 30 ontstaan (ruim 40% van onze gemeenten), die niet zomaar even is te stoppen. En zeker niet met allerlei kerkrechtelijke formules of synodale besluiten. We zullen de realiteit waarvoor we als kerken zelf gezorgd hebben, onder ogen hebben te zien.

35 *2. Na de bespreking op 31 januari*

De laatste synode-dag in januari jl. heeft wel aangetoond dat we inderdaad de realiteit van wat we onszelf hebben aangedaan onder ogen hebben te zien. Naar de bescheiden mening van de minderheid van uw commissie zijn er twee punten die uit deze laatste vergaderdag (31 jan. jl.) naar voren zijn gekomen:

- 40 - De strakke lijn die een deel van de CGK voorstaat en bevestigd wilde zien, wordt niet door alle leden van de GS 2019 gedeeld. De gedachte die naar boven is komen drijven tijdens die vergadering is dat er een weg moet worden gevonden om ondanks de grote vraagstukken als ‘Schriftgezag en Schriftverstaan’, als ‘hoe moeten we het ambt anno 2020 zien?’ e.d. die aan de orde zijn, boven verschillen uit te komen.
- 45 - De indringende oproep waartoe de GS op deze dag besloot om
- a. gedurende de synode geen nieuwe besluiten te nemen die tegen landelijk genomen afspraken ingaan, en
 - b. om waar zulke besluiten inmiddels genomen werden, deze vooralsnog niet te effectueren.

Op de laatste GS-zittingsdag in januari hebben alle afgevaardigden gehoord dat de strakke lijn die door de meerderheid van commissie 4 wordt voorgestaan nooit in ons kerkverband is gehanteerd. We moeten die lijn dus verlaten: het kan niet zo zijn dat ‘ongehoorzame’ gemeenten gedwongen worden zich te houden aan synodebesluiten die bij meerderheid van stemmen zijn genomen. Onze kerken zijn daar altijd - zo zijn we dat gewend! - met wijsheid en liefde mee om gegaan. En terecht is elders opgemerkt dat in veel gevallen (tot nu toe) ‘een soort zelfcensuur’ heeft plaatsgevonden.

Want onze kerken houden niet van wat op 31 jan. jl. genoemd is ‘doleantietaal’, maar wel van ‘afscheidingstaal’ ...

Daarmee is tegelijk het startpunt van deze reactie van de minderheid van commissie 4 neergezet.

Het betekent wel dat uw commissie vooraf twee punten helder op tafel wil leggen.

De eerste betreft de visie op de kerk en het kerkverband en de tweede is de op het Schriftgezag. Over beide willen we hier kort iets zeggen.

15

3. Kerkverband

Wat is een kerkverband en hoe gaan we als kerkverband met elkaar om?

Een belangrijk uitgangspunt van het gereformeerde kerkrecht is dat de ene gemeente niet zal heersen over de andere. Dat is geen vrijbrief voor kerkelijke anarchie, maar wel aanleiding om terughoudend te zijn met het opleggen van lasten aan anderen die men zelf niet kan of wil dragen.

Laten we eerst vaststellen dat we - met de kerkelijke verdeeldheid die het christendom al eeuwenlang plaagt - niet zomaar een isgelijkteken kunnen zetten tussen een kerkverband dat in de negentiende-eeuw is gevormd en de ene Kerk van alle tijden en alle plaatsen van onze Heiland. We weten als als CGK wel deel van die ene Kerk.

De manier van omgaan met elkaar binnen het ene kerkverband hoort door deze zienswijze getekend te worden. Daarbij zijn de woorden van br. C.C. den Hertog van belang: het gaat er niet om een zuivere kerk tot stand brengen, maar het gaat er wel om dat het evangelie zuiver zal klinken.

30

4. Schriftgezag

Er wordt steeds weer gezegd dat het gezag van de Schrift in het geding is.

Nergens is tot nu toe hard gemaakt dat dat ook daadwerkelijk zo is. Zo lang dat niet is gebeurd, moeten we blijven vasthouden dat het om verschillen in interpretatie van de Schrift gaat tussen mensen die allemaal het gezag van de Schrift erkennen. Er zijn wel vragen te stellen bij beide opvattingen - maar een regelrechte veroordeling kan zeker op basis van de besluitvorming van 1998 en 2001 niet plaatsvinden.

Of zoals br. Van Olst in een artikel in de Wekker schrijft over die besluitvorming: ‘Dat men toen niet wilde verabsoluteren en niet principieel wilde verwerpen, lijkt mij getuigen van bescheidenheid en broederlijke verbondenheid, terwijl men tegelijk niet onduidelijk wilde zijn over wat men in Gods Woord had gelezen over vrouw en ambt.’

Daarom is het niet passend om meteen grote woorden te gebruiken als zou het Schriftgezag op het spel staan. Deze zaken zijn van dermate groot belang dat het gesprek eerst gezocht en gevoerd moet worden voordat er grote woorden worden gesproken en verregaande voorstellen tot besluit worden voorgesteld.

45

Deze zaak raakt alle CGK-gemeenten diep. Dat betekent ook dat we zorgvuldig moeten zijn en niet meteen met allerlei eisen op tafel moeten leggen om gemeenten die besluiten nemen die niet in lijn zijn met eerdere synodale afspraken aan te pakken.

De besluitvorming, de vragen en opmerkingen op de synodevergadering van vrijdag 31 jan. jl. laten volgens de minderheid van uw commissie zien dat dit gesprek nu echt gevoerd

50

dient te worden. In elk geval dienen we ervan uit te gaan dat cie 7 met een voorstel in deze komt. Cie 4 zou dan – tot zolang - ervan uit moeten gaan dat er (nog) geen probleem is op dit punt.

5 **5. Reactie op vragen**

We willen nu enkele woorden wijden aan het beantwoorden van de opmerkingen die aan het adres van de minderheid zijn gemaakt.

5.1 *Reactie op br. Hoogenboom:*

- 10 U vraagt in uw eerste bijdrage naar het principe als het gaat over de kerk – daarop wil de minderheid van cie 4 graag antwoorden – maar dat wordt wel een heel uitgebreid antwoord. Dat doen we dus nu niet. In de inleiding is *er* al iets over gezegd. Voorlopig kan dat genoeg zijn omdat er mogelijk ook een studiec commissie aan de gang gaat op dit punt. U veronderstelt in diezelfde bijdrage (tegen het eind van uw stuk) dat de
- 15 minderheidsrapportage gaat voor ‘pluriformiteit’. Dat woord is niet gebruikt in die rapportage en de minderheid zou het zeker op dit moment niet in de mond willen nemen. Vooral omdat dit woord kerkelijk gezien vooral geassocieerd wordt met de PKN. In uw tweede bijdrage stelt u de minderheid van cie 4 tenslotte twee vragen: N.a.v. punt 19: u vraagt naar een verantwoording waarom er een meerderheid en een
- 20 minderheidsrapport moest komen. De minderheid heeft een heel aantal keren geprobeerd het gesprek over de verschillen die we constateerden *te* (willen) voeren. Telkens is daar welwillend op ingegaan, maar er werd ook opgemerkt dat tenslotte het Schriftgezag pertinent in het geding is als het gaat over vrouw in het ambt, anders dan in het besluit van 1998 en 2001 is uitgesproken. Op onze vraag of dat niet eerst een gesprekspunt kon zijn,
- 25 heeft de meerderheid geantwoord dat dat een feit was. Een nader uitwerking daarvan is niet gegeven, maar wel gevraagd. N.a.v. punt 20: We kunnen ons indenken dat u tot deze conclusie komt. Als minderheid hebben we dat ook gevraagd, maar de broeders hebben ons telkenmale bevestigd dat zij ons niet veroordelen.

30

5.2 *Reactie op br. Versluis*

Br. Versluis stelt twee vragen:

1. Het minderheidsrapport heeft opgemerkt dat het niet kerkscheidend is. Het woord ‘principe’ is volgens ons in 2001 gebruikt. Zover wilden we nu ook niet gaan, zie pag.
- 35 107 r4.
2. Ook het woord ‘entiteit’ is niet gebruikt in het minderheidsrapport, wel het woord ‘identiteit’. Maar dat is toch wezenlijk wat anders?

5.3 *Reactie op br. Fokkema:*

- 40 1^e bullit: we onthouden ons van reactie op deze o.i. niet ter zake doende vraag die u gesteld had.
- 2^e bullit: Die relevantie is niet zo hoog als u aangeeft: ter zitting is al gezegd dat de voorkeur vooral uitgaat naar een zo kort mogelijk termijn. Nergens in het rapport is ook de suggestie gewekt dat de minderheid van de commissie voor handhaving van de status quo
- 45 is.

5.4 *Reactie op br. Peet:*

Het betoog van br. Peet bevat een aantal opmerkingen waar we graag enkele kanttekeningen bij willen plaatsen:

1. Dat er meer aan de hand is dan het Schriftverstaan volgens u, is een vooronderstelling die we eerst eens met elkaar moeten bespreken.
2. De divergentie in kerkorden komt voort uit het feit dat alle drie de kerken zijn veranderd in hun opstelling .
- 5 3. De angst voor de gevolgen van het minderheidsrapport is ook een angst voor de gevolgen van het meerderheidsrapport.

5.5 *Reactie op twee vragen van br. Zeeders*

Zijn vraag is n.a.v. p106, r46v of er niet met woorden gespeeld wordt.

- 10 Br. Zeeders heeft niet helemaal opgepakt wat bedoeld wordt met de aanhaling van het besluit van 1998. Het gaat er nl. om dat de synode – het is vaker opgemerkt – het minderheidsrapport en de indieners ervan niet heeft willen veroordelen. We mogen nu niet opmerken dat de synode dat wel had moeten doen, dan zouden we ruim 20 jaar na dato het rapport alsnog veroordelen en daarmee ook de indieners. Zowel ter synode van 1998 als
- 15 van 2001 is gesproken over een taxatie van het minderheidsrapport van deputaten. Daar zijn stevige kritische bewoordingen bij gebruikt. Maar op geen enkel moment is de visie van de minderheid principieel onjuist genoemd, of principieel verworpen. Integendeel, dat is juist heel bewust niet gedaan. Om die redenen is het mogelijk om te zeggen: wat toen niet kerkscheidend was kan het dus vandaag ook niet zijn. Br. Zeeders vraagt ook wat op
- 20 p107, r17v wordt bedoeld met ‘wij als CGK’!
De minderheid van de cie4 wil pertinent niet in een wij/zij schema worden getrokken. Als u dat suggereert, wijzen we dat met grote stelligheid af. Met ‘wij’ wordt dus de gehele CGK bedoeld.

25 5.6 *Reactie op twee vragen van br. Meijboom*

Uw vraag stellen is hem beantwoorde: als de synode iets vaststelt, is dat zo besloten. Hierboven zijn we al ingegaan op de wijze waarop in onze kerken deze zaken worden geregeld.

- Uw tweede vraag over een terugtrekkende beweging is hierboven ook al aan de orde geweest in de par. 1 en 2. Dat hoeft hier niet herhaald te worden.
- 30

5.7 *Reactie op twee vragen van br. P.J. den Hertog*

De vragen van br. Den Hertog lijken ons meer gesteld te zijn aan de meerderheid van de commissie dan aan de minderheid.

- 35 Toch een enkel woord:

Ad punt 1: een gesprek over deze zaken is daarom ook heel erg nodig.

Ad punt 2: dit onderschrijven we als minderheid zeker.

Ad punt 3: de geschiedenis toont aan dat u zeker een punt heeft. Te denken valt bijv. aan de slavenhandel.

- 40 Ad punt 4: een reactie op deze punten zou zo maar een essay kunnen opleveren. U spreekt zelf van voorzichtigheid in ons reageren en het doen van uitspraken. Dat geldt ook op deze punten.

5.8 *Reactie op de vragen van br. Vazquez*

- 45 - U vraagt of er nog drie jaar gewacht kan worden voordat er duidelijkheid komt. Het lijkt niet wenselijk, maar de vraag is of we als GS ijzer met handen kunnen breken.

- U vraagt of de zaken al niet op tafel liggen die op p.109 worden voorgesteld. Zeker liggen die zaken op tafel, maar over veel van deze punten is nog amper met elkaar gesproken behalve dat standpunten zijn uitgewisseld en stellingen zijn ingenomen.

- 50 Vandaar het voorstel om ons daarop te bezinnen in echte gesprekken en ontmoetingen.

5.9 *Reactie op het betoog van br. Den Butter*

In de eerste alinea's van zijn betoog gaat br. Den Butter in op de problemen die nu ontstaan zijn en waarop de synode unaniem gereageerd heeft met de oproep aan de gemeenten die

5 besluiten hebben genomen die haaks staan op eerder genomen besluiten.

Daarmee zijn de problemen niet opgelost, maar daarmee heeft de GS duidelijk aangegeven dat die weg wordt afgewezen: dat brengt onze kerken niet verder.

Terecht!

In het vervolg van zijn betoog kunnen we ons als minderheid goed vinden. Hij eindigt met

10 de woorden: 'We moeten ons niet laten vangen in wie hoort er bij en wie niet. We moeten blijven op het fundament dat we hadden en hebben.' Daarmee is het meeste en belangrijkste inderdaad gezegd. Maar dan zal er nog wel steeds een gesprek moeten plaatsvinden over de verschillen van inzicht die er onder ons zijn gerezen. Maar dan met

als vertrekpunt: dat fundament!

15

6. Moeite, schaamte en hoop

De minderheid van uw commissie hecht eraan aan te geven dat zij vooralsnog geen reden ziet om voor één van de drie oplossingsrichtingen die deputaten hebben aangedragen te

20 kiezen. Bovendien is zij erg ongelukkig met de gang van zaken. Opnieuw heeft ze gepoogd met de meerderheid in gesprek te komen over de zaken die voor liggen. Opnieuw is de moeite tevergeefs gebleken. De standpunten liggen helaas te vast of moeten we al zeggen: het wantrouwen heeft de overhand gekregen? Als minderheid krijgen we soms wel de indruk. De zinnen die de meerderheid spendeert aan de problematiek die op dit moment in classes speelt, doet dat ook vermoeden. Tenminste als

25 het menselijk acteren als leidraad wordt genomen.

Dat vervult met schaamte: zelfs in kleine kringen van broeders die elkaar redelijk goed kennen, is geen gesprek te voeren over de voorvragen die met de onderhavige kwesties te maken hebben. Eerlijk gezegd: moeten we dat niet wijten aan de wijze waarop we met

30 elkaar zijn omgegaan als kerken? Zouden we als CGK op dat punt niet vooral Gods gepolariseerd zijn?

En als we dat naar elkaar toe kunnen toegeven, is het dan niet zaak op kleine schaal echt het gesprek te zoeken? Niet vanuit de loopgraven van onze standpunten, maar vanuit de verzoening en de vergeving die Christus ons schenkt?

35 Dit gesprek is niet eenvoudig: het gaat om meer dan vrouw en ambt. Het gaat om het verstaan van de Schrift en de gehoorzaamheid aan onze God en Zijn Woord in deze tijd en in deze cultuur. Daarom ook heeft dat gesprek ruimte nodig. Die ruimte wordt kleiner gemaakt als bij voorbaat gesteld wordt dat het Schriftgezag in het geding is.

Dat moet wel degelijk aan de orde komen in het gesprek maar we moeten ons realiseren

40 dat het niet bij voorbaat het kerkelijke standpunt is. We zullen dus terughoudendheid moeten zijn en zó de vraag naar de gehoorzaamheid aan de Schriften aan de orde stellen. Wel maakt het hoopvol dat de bespreking op 31 jan. jl. een ander beeld bij de minderheid van uw commissie heeft achtergelaten dan de meerderheid wil doen voorkomen. We zagen daar een begin van een gesprek, van luisteren, van om Christus' wil open staan voor

45 elkaars meningen en argumenten.

7. Voorstellen

Het voorstel dat door de minderheid van uw commissie is gedaan i.v.m. de oplossingsrichting willen we terugtrekken en daarvoor in de plaats doet uw commissie een

50 ander voorstel (7.1).

De voorstellen 7.2-7.4 vermelden we hier volledigheidshalve opnieuw.

7.1 m.b.t. 'de impasse':

Uw commissie stelt voor uit te spreken en te besluiten:

5

De synode,
heeft kennisgenomen van

1. rapport 9.18 van deputaten eenheid met daarin:
2. de meerderheids- en minderheidsrapporten van commissie 4;

10

gehoord

de bespreking op de vergadering van 31 januari jl. waarbij zowel de commissie als deputaten diepgaand bevraagd zijn op de aangedragen oplossingen;

15

spreekt uit

1. dat de impasse, de rapporten van deputaten eenheid en commissie 4 en de bespreking daarvan ter vergadering onze kerken bepalen bij diepgaande vragen en verschil van inzicht rond ecclesiologie en hermeneutiek;
2. dat een verdiepte eensgezindheid rond ecclesiologie en hermeneutiek noodzakelijk is om gezamenlijk besluiten over kerkelijke eenheid te kunnen dragen;
3. dat principiële uitspraken hieromtrent een solide en diepgaande doordienking vergen om niet in een van de drie oplossingsrichtingen die het deputatenrapport noemt te blijven steken;

25

en besluit

1. de besluitvorming inzake de impasse en de oplossingsrichtingen op te schorten;
2. dat wij elkaar liefhebben en dat wij geloven in eenheid in waarheid;
3. dat wij hopen op het werk van de Geest;
4. dat wij geen plaatselijke kerk of ambtsdrager verdenken van moedwillige aantasting van het Schriftgezag;
5. de plaatselijke kerken en classes op te roepen intussen node te tolereren wat niet te tolereren valt maar ook niet tot besluitvorming over te gaan die de onderlinge band schade doet;
6. van dit besluit door deputaten vertegenwoordiging kennis te laten geven aan alle kerken en classes;
7. een commissie kerk-zijn in te stellen die zal worden samengesteld uit tenminste vijf leden en die de volgende opdracht meekrijgt:
zich te bezinnen op het wezen van de kerk en het kerkverband en hun onderlinge relaties en daarvan verslag te doen aan de GS in september 2020.

30

35

40

7.2 m.b.t. de contacten met NGK en GKv:

1. de contacten met GKv en NGK vanaf nu in gezamenlijkheid te voeren. Dit i.v.m. het proces van hereniging van beide kerkverbanden.
2. aangezien we hierboven hebben gesproken over de instelling van een commissie die de synode van 2022 dient met een brede visie op- en adviseert over samenwerken met andere kerken van gereformeerd belijden, stellen we u voor gedurende deze periode uit te gaan van een status quo en de contacten met de GKv en NGK voort te zetten op het huidige niveau.

45

50

- 7.3 m.b.t. het DOE-overleg:
1. deputaten op te dragen een meer evenredige vertegenwoordiging in het DOE-overleg te verwezenlijken en meer voeling te houden met de zaken waarover in het DOE-overleg wordt gesproken.
 2. het nieuwe reglement van DOE goed te keuren met een aantekening om 4d te lezen als: Wanneer de kerkenraad blijft bij een beslissing die afwijkt van de kerkorde of het besluit van één van de kerkverbanden, vraagt hij de classis cq. de regio van het betrokken kerkverband of die vergadering de afwijking kan dragen.
- 7.4 m.b.t. de afvaardiging van niet-CGK-ambtsdragers naar een CGK-classis stellen we voor het synodebesluit te heroverwegen dat alleen CGK-ambtsdragers afgevaardigd kunnen worden naar een meerdere vergadering. Het accepteren van de lastbrieven van een samenwerkingsgemeente vormt de basis voor de acceptatie van elk door de samenwerkingsgemeente benoemde afgevaardigde in volle rechten en plichten (zie voor de achtergrond van dit voorstel het minderheidsrapport 5a van cie 4, par. 5a in 9.18/p108 en 109).
- G. Drayer
W. Hijmissen
J. Oosterbroek, rapporteur